

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК АТРИБУТ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ КЕРІВНИКІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

*Петренко Лариса Михайлівна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
докторант, Інститут
професійно-технічної освіти
НАПН України, м. Київ*

2. Гайдамак Е.С. Информационно-аналитическая деятельность специалиста в области образования / Е.С. Гайдамак // Вестник Омского государственного педагогического университета. – выпуск 2006 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.omsk.edu/article/vestnik-omgru-83.pdf>

3. Каленюк І.С. Освітній імператив забезпечення конкурентоспроможності національної економіки / І.С. Каленюк // Монитор конкурентоспроможності. – № 1–2. – С. 74–76.

4. Нинюк І.І. Професіоналізм державних службовців: сутність, стан та особливості формування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук. з держ. управління : спец. 25.00.03 «Державна служба» / І. І. Нинюк – К., 2005. – 20 с.

5. Романова Е.С. 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 464 с.

6. Шапиро С.Б., Тарасенко В.В. Информационное обеспечение менеджмента, маркетинга и инноваций / С.Б. Шапиро, В.В. Тарасенко. – Харьков: ООО "Калейдоскоп", 1997. – 100 с.

Петренко Л.

Інформаційно-аналітична діяльність як атрибут професіоналізму керівника професійно-технічного навчального закладу

Резюме. У статті розкрито структуру професіоналізму керівників професійно-технічних навчальних закладів та визначено місце інформаційно-аналітичної діяльності як його невід'ємної складової та основи для розвитку інформаційно-аналітичної компетентності.

Ключові слова: професіоналізм, інформаційно-аналітична діяльність.

Петренко Л. Информационно-аналитическая деятельность как атрибут профессионализма руководителя профессионально-технического учебного заведения

Резюме. В статье раскрыта структура профессионализма руководителей профессионально-технических учебных заведений и определено место информационно-аналитической деятельности как неотъемлемой составляющей и основы для развития информационно-аналитической компетентности.

Ключевые слова: профессионализм, информационно-аналитическая деятельность.

Petrenko L. Informational and analytical activity as an integral part of a vocational school head's professionalism

Summary. In the article there is described the structure of professionalism of vocational school administrators and is shown the place of informational and analytical activity as its integral part and basis for the development of informational-analytical competence.

Key words: professionalism, informational and analytical activity.

Управління професійно-технічним навчальним закладом у період кризового етапу розвитку країни орієнтує їх керівників використання у практичній діяльності нових управлінських механізмів модернізації професійного навчання. У зв'язку з посилюються вимоги до їхнього професійного і професіонального зростання. Йдеться про постійний і гнучкий розвиток професійної діяльності, життєвих компетенцій, способу життя сучасної людини у відповідь на виклики глобального простору.

Інтеграція України в Європейський освітній простір та регіоналізація системи управління професійно-технічною освітою загострюють питання забезпечення конкурентоспроможності кожного навчального закладу. Це спонукає суб'єктів управління до пошуку власних переваг на ринку освітніх послуг. Аналіз наукової літератури з проблем розвитку професійно-технічної освіти свідчить, що до таких переваг в сучасному середовищі належать передусім інформаційно насичені матеріальні, нематеріальні та людські ресурси. Це зумовлено стрімкою інтелектуалізацією економіки в інформаційному суспільстві, в якому «найбільш цінним ресурсом виступає інформація та наукомісткі технології. Першою неодмінною умовою створення середовища для поширення і розвитку цих ресурсів стає наявність кваліфікованих кадрів, здатних продукувати та працювати з інформаційними ресурсами» [3]).

Ця вимога поширюється на всіх суб'єктів професійної освіти і навчання і, передусім, керівний персонал. Відома закономірність у взаємовідносинах між системою інформації і системою управління: «При наявності достатньої інформації погана система управління аби як, але може здійснювати управління; при відсутності інформації дуже гарна керуюча система втрачає здатність до управління» [6, с. 8]. Ця залежність і вимоги сьогодення до якості управлінського складу актуалізують необхідність розв'язання проблеми постійного вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності керівників професійно-технічних навчальних закладів як невід'ємної складової (атрибуту) структури його професіоналізму.

Аналіз наукових здобутків показав, що здебільше вченими розглядаються психологічні передумови успішної педагогічної діяльності, зокрема, особистісні якості педагога; сутність, особливості прояву, розвиток

особистості, становлення її психолого-педагогічної професійної компетентності. Однак проблема професіоналізму керівників професійно-технічних навчальних закладів, залежність його рівня від ступеня сформованості знань, умінь, навичок і здатності до інформаційно-аналітичної діяльності на практиці є малодослідженою.

Смисл слова «професіоналізм» розкрито в Новому тлумачному словнику української мови, де дається пояснення, що воно означає оволодіння основами й глибинами якої-небудь професії. Професія [profession (лат.) – спеціальність] – це рід трудової діяльності, що вимагає спеціальних теоретичних знань та практичних навичок, який є джерелом існування.

Назва професії в дипломі фахівця (або іншому документі про професійну підготовку) вказує на його кваліфікацію, яка в свою чергу визначається рівнем освіти і спеціалізації [1]. Керівники структурних підрозділів сфери належать до широкого кола професій, пов'язаних з виконанням різних функцій управління і керівництва, які в цілому суттєво відрізняються за своєю складністю і відповідальністю. До них як до професіоналів в області навчання вимагається високий рівень знань у різних галузях, зокрема, в галузі гуманітарних наук. Професійним завданням людей цих професій є примноження існуючого фонду (об'єму) знань, використання певних концепцій, теорій і методів для розв'язання певних проблем або в систематизованому викладанні відповідних дисциплін у повному об'ємі. Розв'язання цих завдань вимагають від працівника (з урахуванням кола і складності певних професійних завдань і обов'язків) кваліфікації за дипломом про: вищу освіту рівня спеціаліста або магістра; присудження наукового ступеня кандидата наук або доктора наук; атестату про затвердження вченого звання старшого наукового співробітника, доцента, професора [1].

В Єдиному тарифно-кваліфікаційному довіднику робіт і професій робітників (ЄТКД) та кваліфікаційному довіднику посад керівників, спеціалістів та службовців (КД) кваліфікаційна характеристика менеджера (управителя) представлена в узагальненому вигляді для керівників різного рівня управління. Результати вивчення цих документів показали, що аналіз завдань і обов'язків, які характеризують їхню професійну (управлінську) діяльність, вимагають досконалої роботи з документами як матеріалізованими носіями соціальної інформації (правової, статистичної, науково-технічної, соціологічної, документованою, масовою тощо).

За професіограмою професійним полем реалізації базових знань менеджера визначено адміністрування (він відповідає за координацію і контроль над організацією праці) [5]. Вивчення основної характеристики менеджера засвідчує, що фахівець цієї професії має володіти певною сукупністю знань і умінь, йому властивий домінуючий спосіб мислення (стійка характеристика особистості), що характеризується як адаптація-координація. Люди з таким способом мислення схильні водночас узгоджувати цілі і рішення багаточисельних завдань. Вони відкриті до інновацій та самовдосконалення. Специфіка професійної діяльності цих фахівців зумовлює взаємодію між суб'єктами управління на різних рівнях по типу «разом», що передбачає тісну

співпрацю з іншими людьми. При такій взаємодії перевага надається виконанню загальної роботи «командою», маленькою групою.

За професіограмою домінуючий інтерес менеджера характеризується як підприємницький. Це енергійна, практична та ініціативна особистість. Розробники професіограми вважають, що цієї характеристики недостатньо і тому додатково ними визначений соціальний інтерес, який вказує на здатність керівника (управителя, менеджера) до швидких перетворень, самоорганізації, дисципліни і порядку, безперервного руху по шляху самовдосконалення і розвитку [5].

Таким чином, аналіз нормативних документів ілюструє присутність інформаційно-аналітичної діяльності в структурі професіоналізму керівників професійно-технічних навчальних закладів як менеджерів (управителів). У цих документах первісно закладена вимога щодо володіння керівником будь-якого рівня основами інформаційно-аналітичної діяльності, що має розвинутись до інформаційно-аналітичної компетентності (знання, уміння, навички, здатність до самовдосконалення і саморозвитку).

Всебічний розгляд кваліфікаційних вимог до особи, яка займає керівну посаду в системі управління професійно-технічними навчальними закладами, дозволяє зробити висновок, що інформаційно-аналітична діяльність є субстратом для управлінської діяльності, структурним компонентом професіоналізму як якісно-ціннісного комплексу, який характеризується поєднанням «глибоких знань, практичного досвіду, загальнолюдських цінностей, що відображає ступень самоорганізації особи, ефективність її професійної діяльності, сприяє розвитку авторитету...» [4] та іміджу професійно-технічного навчального закладу в регіоні.

Очевидно, що володіння навичками інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД) є необхідною умовою життя в інформаційному суспільстві. Вивчення різних підходів до визначення сутності інформаційно-аналітичної діяльності дозволила нам дійти висновку, що інформаційно-аналітична діяльність керівників професійно-технічних навчальних закладів вимагає від них умінь знаходити, оцінювати і використовувати у своїй професійній діяльності необхідну інформацію, аналізувати і структурувати її; володіння спеціальними методами аналізу інформації, її якісно-змістового перетворення, методичними прийомами вивчення і оцінювання інформації про зовнішні та внутрішні чинники функціонування системи управління, методикою дослідження і прогнозування розвитку управлінських процесів на основі отриманої інформації. Інформаційно-аналітична діяльність має могутній потенціал для розвитку управлінської компетентності керівника професійно-технічного навчального закладу [2], є невичерпним джерелом постійного збагачення його професіоналізму. Саме на її основі відбувається формування і подальший розвиток інформаційно-аналітичної компетентності керівників всіх рівнів управління.

Література

1. <http://posada.com.ua/useful/employer/5/12/>